

**Bezuinigingen openbaar groen
Branche vereniging VHG
Uitvoering december 2010
VELDWERK OPTIMAAL**

INHOUDSOPGAVE	Pagina
1. ONDERZOEKSVERANTWOORDING	2
1.1 Inleiding	2
1.2 Doelstellingen	2
1.3 Methode	2
1.4 Veldwerk	3
1.5 Vervolg rapport	4
2. VERWACHTINGEN BEZUINIGINGEN	5
3. SAMENVATTING BELANGRIJKSTE RESULTATEN TOTALE STEEKPROEF (n=127)	6
3.1. Bezuinigingen groen 2011	6
3.2. Realisatie taakstelling	8
3.3. Gevolgen voor het aanzicht	9
3.4. Gevolgen voor de gebruikers	10
3.5. Gevolgen voor de doelstelling	11
3.6. Verwachtingen budgetten na 2011	12
3.7. Criteriadocument	12
3.8. Samenvatting	12
4. Absolute getallen COELO-onderzoek	13
BIJLAGEN	
A. VRAGENLIJST	
B. RECHTE TELLINGEN	

1. ONDERZOEKSVERANTWOORDING

1.1 Inleiding

VHG, de branchevereniging voor ondernemers in het groen, behartigt de belangen van haar leden. Zij ondersteunt haar lidbedrijven in haar bedrijfsvoering en in het bevorderen van een leefbare samenleving door middel van aanleg en onderhoud van het groen in de leefomgeving. De leden zijn actief in de vakgroepen hoveniers, groenvoorzieners, boomverzorgers, dak- en gevelbegroeners en interieurbeplanters.

Om de effecten van de bezuinigingen op openbaar groen in 2011 te meten is in opdracht van VHG door Veldwerk Optimaal in december 2010 een onderzoek onder gemeenten en diverse overheden uitgevoerd. Met de inventarisatie van begrotingen onder overheden kan een beeld worden verkregen van de voorgenomen budgetten en bezuinigingen op de aanleg, het onderhoud en beheer van openbaar groen. Omdat dergelijke bezuinigingen grote consequenties hebben op de werkvoorraad van groenvoorzieners, voert VHG hierover een actieve lobby. Ter ondersteuning van deze lobby zijn concrete voorbeelden nodig waaruit de omvang en het effect van deze bezuinigingen duidelijk wordt.

In de periode van 3 december tot en met 16 december 2010 is het onderzoek uitgevoerd onder 127 gemeenten en overige overheden die beheer, onderhoud en/of aanleg van openbaar groen uitbesteden.

1.2 Doelstellingen

- Het meten van de procentuele verhouding van het budget voor beheer en onderhoud van groen van 2011 ten opzichte van 2010.
- Het meten van de procentuele verhouding van het budget voor de aanleg van nieuw groen van 2011 ten opzichte van 2010.
- Het onderzoeken hoe men verwacht de taakstelling voor aanleg, beheer en onderhoud in 2011 te realiseren.
- Het onderzoeken wat de verwachte gevolgen zijn voor het aanzicht, de gebruikers en de doelstelling van de organisatie.
- Het onderzoeken wat de verwachtingen zijn voor de budgetten na 2011.

1.3 Methode

De doelgroep bestaat uit overheden die opdrachtgever zijn voor beheer, onderhoud en/of aanleg van openbaar groen: alle Nederlandse gemeenten en de overige overheden (de 12 provincies, Ministerie van LNV, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer).

In opdracht van VHG is gebruik gemaakt van een eerder uitgevoerd onderzoek naar bezuinigingsplannen van Nederlandse gemeenten door COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden). Hierin is ondermeer gevraagd naar bezuinigingen op groen. De gegevens zijn verzameld in oktober en november 2010. Het gaat om verwachtingen die de gemeenten op dat moment hadden. Het onderzoek is door Veldwerk Optimaal geïnventariseerd en de bruikbare gegevens zijn verzameld in een database. Van de in totaal 430 Nederlandse gemeenten hebben er 246 medewerking verleend aan het COELO-onderzoek waarvan n=170

verwachtten te gaan bezuinigen op groen. Deze 170 gemeenten vormden de basis voor het telefonische onderzoek uitgevoerd door Veldwerk Optimaal. Uiteindelijk hebben 114 gemeenten en 13 overige overheden meegewerkt aan het onderzoek.

Er is gesproken met de specialisten die met groen zijn belast en/of financiële ambtenaren. Het betreft hier een zogenaamd telefonisch onderzoek. Respondenten werden door onze interviewers een gestructureerde vragenlijst voorgelegd. De vragenlijst is als bijlage aan dit rapport toegevoegd.

Met de eerste vraag is gevraagd of de organisatie gaat bezuinigen op groen in 2011 en vervolgens, de tweede vraag, hoe het budget voor beheer en onderhoud van groen in 2011 zich verhoudt tot 2010 en wordt met de derde vraag gevraagd of men een procentuele inschatting kan maken van hoe het budget zich verhoudt.

Bij vraag 4 in de vragenlijst is de respondent gevraagd hoe het budget voor de aanleg van nieuw groen in 2011 zich verhoudt tot 2010 en wordt met de vijfde vraag gevraagd of men een procentuele inschatting kan maken van hoe het budget zich verhoudt.

Bij vraag 6 wordt gevraagd welke criteria een rol spelen bij hoe men verwacht de taakstelling voor aanleg, beheer en onderhoud in 2011 te realiseren.

Vervolgens werd gevraagd met respectievelijk vraag 7, 8 en 9 wat de te verwachten gevolgen zijn van de bezuinigingen voor het aanzicht, voor de gebruikers en voor de doelstelling van de organisatie.

Bij vraag 10 werd gevraagd wat de verwachtingen voor de budgetten met betrekking tot groen zijn na 2011.

Het interview werd afgesloten met de vraag of de organisatie het criteriadocument voor duurzaam inkopen hanteert bij het aanbesteden van aanleg en beheer van groen.

Tot slot noteerde de interviewer nog de datum van het interview, de naam van de gemeente, de contactpersoon, de provincie waarin de gemeente zich bevindt en de grootte van de gemeente.

1.4 Veldwerk

Het telefonische veldwerk is uitgevoerd in de periode van 3 december tot en met 16 december 2010. In totaal zijn 127 overheden ondervraagd. Tijdens het proces van het verwerken van de vragenlijsten, zijn er geen vragenlijsten afgekeurd. Afgenomen interviews zijn op kwaliteit gecontroleerd, gecodeerd en per computer verwerkt. De dataset van n=127 vormde de basis voor de analyses en het schrijven van dit rapport.

Het veldwerk is uitgevoerd door onze eigen ervaren interviewers, in het geval van dit project tevens allen moa-gecertificeerd.

De enquêteurs zijn steekproefsgewijs gecontroleerd op het juist en correct benaderen en selecteren van respondenten. Ook is er gelet op het juist, volledig en correct invullen van de vragenformulieren. Bij de controle is gebleken dat zich geen onregelmatigheden hebben voorgedaan.

1.5 Vervolg rapport

In de volgende hoofdstukken wordt stilgestaan bij de belangrijkste uitkomsten van de onderzoeken. In de bijlagen is de gebruikte vragenlijst opgenomen en zijn de zogenaamde rechte tellingen toegevoegd. Dit zijn alle antwoorden op alle vragen, uitgesplitst naar 3 variabelen:

1. grootte van gemeente;
2. regio;
3. de verschillende provincies.

2. VERWACHTINGEN BEZUINIGINGEN

Door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) is een onderzoek uitgevoerd naar bezuinigingsplannen van Nederlandse gemeenten. Hierin is ondermeer gevraagd naar bezuinigingen op groen. De gegevens zijn verzameld in oktober en november 2010. Het gaat om verwachtingen die de gemeenten op dat moment hadden.

Van de in totaal 430 Nederlandse gemeenten hebben er 246 medewerking verleend aan het COELO-onderzoek waarvan n=170 verwachtten te gaan bezuinigen op groen. Deze 170 gemeenten vormden de basis voor het telefonische onderzoek uitgevoerd door Veldwerk Optimaal. Uiteindelijk hebben hiervan 114 gemeenten meegewerkt aan het onderzoek van Veldwerk Optimaal. Van deze 114 gemeenten gaan er nog steeds 69 (60,5%) bezuinigen, maar 40 gemeenten (35,1%) niet en bij 5 gemeenten (4,4%) is dit nog niet bekend.

Omdat de verwachtingen van de gemeenten in oktober/november 2010 te sterk afwijken van die in december 2010, zullen we deze onderzoeken niet samenvoegen en de resultaten apart vermelden.

3. SAMENVATTING BELANGRIJKSTE RESULTATEN TOTALE STEEKPROEF (n=127)

3.1. Bezuinigingen groen 2011

Van 3 tot en met 16 december 2010 zijn 127 organisaties die aanleg, beheer en onderhoud van groen uitbesteden, telefonisch geïnterviewd. Dit zijn 114 Nederlandse gemeenten en 13 overige overheden (9 provincies, Ministerie van LNV, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer).

Van de Nederlandse gemeenten zegt 60,5% te gaan bezuinigen op groen in 2011, 35,1% zegt van niet en bij 4,4% is dit nog niet bekend. Voor de overige overheden zijn deze percentages respectievelijk 61,5%, 30,8% en 7,7%. Gezamenlijk zijn de percentages gemiddeld respectievelijk 60,6%, 34,6% en 4,7%.

Van de 60,6% overheden die zeggen te bezuinigen, zegt 90,9% dat het budget voor beheer en onderhoud in 2011 lager zal zijn dan in 2010 en 9,1% zegt dat dit gelijk blijft. Het budget voor beheer en onderhoud van groen zal in 2011 nooit hoger zijn dan in 2010.

46,8% Zegt dat het budget voor aanleg nieuw groen in 2011 lager zal zijn dan in 2010, 46,8% zegt dat dit gelijk blijft, 3,9% zegt dat dit hoger zal zijn en 2,6% weet het niet/is het nog niet bekend. Op de volgende pagina een overzicht van de procentuele verlagingen van het budget naar provincie.

Gemiddeld % budgetverlaging groen naar provincie (2011 t.o.v. 2010)			
		Beheer en onderhoud	Aanleg nieuw groen
1	Drenthe	16,0%	15,0%
2	Flevoland	n.v.t.*	n.v.t.*
3	Friesland	6,5%	100,0%
4	Gelderland	9,8%	36,7%
5	Groningen	14,0%	50,0%
6	Limburg	8,1%	26,8%
7	Noord-Brabant	6,5%	37,3%
8	Noord-Holland	3,5%	5,0%
9	Overijssel	10,0%	5,0%
10	Utrecht	17,5%	0,0%
11	Zeeland	9,8%	50,0%
12	Zuid-Holland	9,0%	12,5%
Totaal gewogen gemiddelde		9,5%	31,7%

* De ondervraagde gemeente in Flevoland gaat niet bezuinigen.

In Zeeland, Limburg en Noord-Holland wordt in enkele gemeenten juist meer budget voor de aanleg van nieuw groen gereserveerd: respectievelijk 25,0%, 20,0% en 2,0%. De overige overheden gaan procentueel het meest bezuinigen op beheer en onderhoud met 23,8%. Daarnaast zullen zij 28,3% minder budget beschikbaar hebben voor de aanleg van nieuw groen.

3.2. Realisatie taakstelling

Het merendeel (62,3%) van de respondenten verwacht de taakstelling voor aanleg, beheer en onderhoud in 2011 te realiseren door het kwaliteitsniveau te verlagen of door scherper in te kopen en aan te besteden (24,7%). Onderstaand een overzicht van gegeven antwoorden. Er zijn meerdere antwoorden mogelijk, waardoor het totaal groter is dan 100% maar het totaal aantal respondenten is wel gelijk aan 100%.

Realisatie taakstelling		
1	Verlagen kwaliteitsniveau	62,3%
2	Anders*	46,8%
3	Scherper inkopen en aanbesteden	24,7%
4	Functionele verandering van terreinen	16,7%
5	Minder nieuwe terreinen realiseren	16,7%
6	Het laten onderhouden door de burgers	9,1%
	Totaal aantal respondenten	100,0%

*Andere antwoorden die het meest zijn gegeven:

Realisatie taakstelling anders, namelijk:	
1	Versobering van groen door bijvoorbeeld meer gras en hierdoor lager onderhoudsniveau
2	Op veel onderdelen minderen/minder uitvoering/minder onderhoud
3	Terugdringen maai- /snoeifrequenties
4	Minder inhuren van derden/meer gebruik maken eigen groenvoorziening
5	Aanpassen beeldkwaliteit van B naar C/D
6	Aanpassen bestekken/vergroten omvang bestekken
7	Minder werk/opdrachten uitzetten

Voor alle gegeven antwoorden zie bijlagen voor de rechte tellingen.

3.3. Gevolgen voor het aanzicht

Men verwacht voornamelijk dat er meer onkruid te zien zal zijn en dat het groen een ruiger aanzicht krijgt als gevolg van de bezuinigingen. Onderstaand een overzicht van gegeven antwoorden. Er zijn meerdere antwoorden mogelijk, waardoor het totaal groter is dan 100% maar het totaal aantal respondenten is wel gelijk aan 100%.

<i>Gevolgen voor het aanzicht</i>		
1	Anders*	37,7%
2	Meer onkruid	35,1%
3	Ruiger	31,2%
4	Geen gevolgen voor het aanzicht	29,9%
5	Achterstallig onderhoud	16,9%
6	Meer afval/beschadiging	3,9%
	Totaal aantal respondenten	100,0%

*Andere antwoorden die het meest zijn gegeven:

<i>Gevolgen voor het aanzicht anders, namelijk:</i>	
1	Het wordt meer sober/minder fleurig
2	Kwaliteitsniveau wordt minder
3	Hoger gras: lagere frequentie van maaien
4	Totale uitstraling minder fraai/minder representatief

Voor alle gegeven antwoorden zie bijlagen voor de rechte tellingen.

3.4. Gevolgen voor de gebruikers

De meeste overheden verwachten dat er door de bezuinigingen geen gevolgen voor de gebruikers zullen zijn. Onderstaand een overzicht van gegeven antwoorden. Er zijn meerdere antwoorden mogelijk, waardoor het totaal groter is dan 100% maar het totaal aantal respondenten is wel gelijk aan 100%.

<i>Gevolgen voor de gebruikers</i>		
1	Geen gevolgen voor de gebruikers	42,9%
2	Anders*	33,8%
3	Lagere belevings-/gebruikswaarde	29,9%
4	Onveiliger gevoel	2,6%
	Totaal aantal respondenten	100,0%

*Andere antwoorden die het meest zijn gegeven:

<i>Gevolgen voor de gebruikers anders, namelijk:</i>	
1	Ze zullen meer klagen/meer klachten
2	Nog niet bekend, wordt later nog in beeld gebracht
3	Men gaat het zien: ander beeld ten opzichte van andere jaren
4	Industrieterrein/buitengebied meer gras in plaats van beplanting/ruiger
5	Sommigen zullen zelf wat aan groenonderhoud doen

Voor alle gegeven antwoorden zie bijlagen voor de rechte tellingen.

3.5. Gevolgen voor de doelstelling

De meeste overheden verwachten door de bezuinigingen geen gevolgen voor de doelstellingen van de organisatie. Onderstaand een overzicht van gegeven antwoorden. Er zijn meerdere antwoorden mogelijk, waardoor het totaal groter is dan 100% maar het totaal aantal respondenten is wel gelijk aan 100%.

<i>Gevolgen voor de doelstelling</i>		
1	Anders*	46,8%
2	Geen gevolgen voor de doelstelling	32,5%
3	Tevredenheid burgers (beleving)	23,4%
4	Minder gebieden aanleggen	11,7%
	Totaal aantal respondenten	100,0%

*Andere antwoorden die het meest zijn gegeven:

<i>Gevolgen voor de doelstelling anders, namelijk:</i>	
1	Lagere doelstelling/doelen naar beneden bijstellen
2	(Veel) klachten van burgers
3	Nog niet bekend
4	Kwaliteit minder hoog/beheerskwaliteit wordt aangepast
5	Aan een aantrekkelijk straatbeeld kan niet worden voldaan
4	Alles wordt minder frequent uitgevoerd
5	Inleveren op kwaliteit (van 8 naar 6)

Voor alle gegeven antwoorden zie bijlagen voor de rechte tellingen.

3.6. Verwachtingen budgetten na 2011

Na 2011 verwacht het merendeel van de overheden dat ook dan de budgetten voor groen lager zullen zijn. Zie ook onderstaande schematische weergave.

Budgetten na 2011		
1	Lager	58,3%
2	Gelijk	29,1%
3	Hoger	0,8%
4	Weet niet/nog niet bekend	11,8%
	Totaal	100,0%

3.7. Criteriadocument

Meer dan de helft van de organisaties hanteren het criteriadocument voor duurzaam inkopen bij het aanbesteden van aanleg en beheer van groen.

Criteriadocument?		
1	Ja	57,5%
2	Nee	29,1%
3	Weet niet	13,4%
	Totaal	100,0%

3.8. Samenvatting

60,6 % Van de ondervraagde overheden gaan in 2011 bezuinigen op groen. Zij schatten in dat er in 2011 ten opzichte van 2010 gemiddeld 9,5% minder budget zal zijn voor beheer en onderhoud en dat er gemiddeld 31,7% minder budget zal zijn voor aanleg nieuw groen. Onder andere door middel van het verlagen van het kwaliteitsniveau (62,3%) verwacht men de taakstelling te realiseren. De belangrijkste gevolgen voor het aanzicht zullen zijn 'meer onkruid' (35,1%) en 'ruiger' (31,2%). Men verwacht met 42,9% dat er voor de gebruikers over het algemeen niet veel gevolgen zullen zijn, ook verwacht men over het algemeen weinig gevolgen voor de doelstelling van de organisatie (32,5%).

4. Absolute getallen COELO-onderzoek

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) heeft een onderzoek gehouden naar bezuinigingsplannen van Nederlandse gemeenten. Hierin is ondermeer gevraagd naar bezuinigingen op groen. De gegevens zijn verzameld in oktober en november 2010. Het gaat om verwachtingen die de gemeenten op dat moment hadden. Het onderzoek is door Veldwerk Optimaal geïnventariseerd en de bruikbare gegevens zijn verzameld in een database.

Van de in totaal 430 Nederlandse gemeenten hebben er 246 medewerking verleend aan het COELO-onderzoek. Hiervan verwachtten 170 gemeenten te gaan bezuinigen op groen en 76 niet, procentueel is dit respectievelijk 69,1% en 30,9%.

Onderstaand een overzicht van de totale bezuinigingen die worden verwacht per provincie en de gemiddelde bezuinigingen per gemeente in betreffende provincie. Verhogingen van het budget of een gelijkblijvend budget zijn in het schema buiten beschouwing gelaten.

Absolute BEZUINIGINGEN groen naar provincie 2011			
		Totaal	Gemiddeld
1	Drenthe	1.543.536	257.256
2	Flevoland	6.441.009	3.220.505
3	Friesland	1.138.051	113.805
4	Gelderland	6.055.010	224.260
5	Groningen	1.057.093	132.137
6	Limburg	3.970.637	283.617
7	Noord-Brabant	8.244.645	294.452
8	Noord-Holland	18.385.203	799.357
9	Overijssel	1.407.271	156.363
10	Utrecht	1.333.141	166.643
11	Zeeland	927.157	154.526
12	Zuid-Holland	18.391.362	634.185
Totaal in euro		€ 68.894.115	€ 6.437.106